

um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að staðfesta fyrir Íslands hönd Norðurlandasamning um gagnkvæmi varðandi greiðslur vegna skertrar starfshæfni.

(Lagt fyrir Alþingi á 73. löggjafarþingi, 1953.)

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að staðfesta fyrir Íslands hönd samning þann milli Íslands, Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar um gagnkvæmi varðandi greiðslur vegna skertrar starfshæfni, sem undirritaður var á félagsmálaráðherra-fundi Norðurlanda í Reykjavík 20. júlí 1953 og prentaður er sem fylgiskjal með lögum þessum.

2. gr.

Þegar samningur sá, er um ræðir í 1. gr., hefur verið staðfestur, skulu ákvæði hans hafa lagagildi hér á landi.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Fylgiskjal.

Milliríkjasamningur milli Íslands, Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar um gagnkvæmi varðandi greiðslur vegna skertrar starfshæfni.

Forseti lýðveldisins Íslands, Hans Hátign konungur Danmerkur, forseti lýðveldisins Finnlands, Hans Hátign konungur Noregs og Hans Hátign konungur Svíþjóðar, sem hafa komið sér saman um að gera með sér milliríkjasamning um gagnkvæmi varðandi greiðslur vegna skertrar starfshæfni, hafa útnefnt sem umboðsmenn sína:

Forseti lýðveldisins Íslands:

Forsætis- og félagsmálaráðherra, Steingrím Steinþórsson,

Hans Hátign konungur Danmerkur:

Vinnu- og félagsmálaráðherra, Poul Sørensen,

Forseti lýðveldisins Finnlands:

Félagsmálaráðherra, Vieno Simonen,

Hans Hátign konungur Noregs:

Félagsmálaráðherra, Aaslaug Aasland,

Hans Hátign konungur Svíþjóðar:

Félagsmálaráðherra, G. E. Sträng,

sem, að fengnum nauðsynlegum umboðum, hafa orðið ásáttir um eftirfarandi:

1. gr.

Samningsríkin skuldbinda sig til þess að láta ríkisborgurum annars samningsríkis í té greiðslur vegna skertrar starfshæfni í samræmi við ákvæði þessa samnings.

Kona, sem ekki er sjálf ríkisborgari í samningsríki, en er eða var síðast gift ríkisborgara hlutaðeigandi ríkis, nýtur sama réttar og ríkisborgari þess ríkis.

Enn fremur nýtur sá, sem áður hefur átt ríkisfang í samningsríki og hefur ekki öðlazzt ríkisfang í öðru ríki, sama réttar og ríkisborgarar þess ríkis.

2. gr.

Greiðslur vegna skertrar starfshæfni taka samkvæmt samningi þessum til örorkulífeyris, gervilima, svo og ráðstafana varðandi lækningu, þjálfun og vinnu.

3. gr.

Um skilyrðin fyrir rétti til greiðslna, sem samningurinn tekur til, svo og um upphæð greiðslnanna og útreikning, fer eftir reglum dvalarlandsins.

Til þess að öðlast rétt til örorkulífeyris í dvalarlandinu verður hlutaðeigandi þó annaðhvort að hafa dvalið þar samfleytt í a. m. k. 5 árin næstu áður en krafa um hann er borin fram, eða hafa dvalið þar a. m. k. síðasta árið áður en krafan er borin fram og hafa á þessum tíma verið a. m. k. eitt ár líkamlega og andlega fær um að inna af höndum venjuleg störf. Til þess að öðlast rétt til annarra greiðslna samkvæmt þessum samningi, þ. e. gervilima og ráðstafana varðandi lækningar, þjálfun og vinnu, verður hlutaðeigandi að hafa eignazt fast heimili í dvalarlandinu. Fjarvera frá dvalarlandinu um stundarsakir skiptir ekki máli.

4. gr.

Dvalarlandið skal standa straum af kostnaði við greiðslur samkvæmt samningi þessum.

5. gr.

Ef löggjöf samningsríkis hefur að geyma reglur um það, að örorkulífeyrisþegi skuli, er hann nær ákveðnum aldri, fá ellilífeyri í stað örorkulífeyris, skulu örorkulífeyrisþegar, sem eru ríkisborgarar annarra samningsríkja, hefja töku ellilífeyris eftir sömu reglum og ríkisborgarar dvalarlandsins.

6. gr.

Samningur þessi skerðir ekki rétt samningsríkjanna til þess að setja almennar reglur um rétt erlendra manna til dvalar í hlutaðeigandi landi. Slíkar reglur mega þó ekki opna leið til þess að sniðganga samning þenna.

7. gr.

Samning þenna skal fullgilda og fullgildingarskjölunum skal, svo fljótt sem unnt er, komið til varðveislu í íslenska utanríkisráðuneytinu.

Samningurinn gengur í gildi fyrsta dag næsta mánaðar eftir að liðnir eru tveir heilir almanaksmánuðir frá afhendingu fullgildingarskjálanna.

8. gr.

Vilji eitthvert samningsríkjanna segja samningnum upp, skal skrifleg tilkynning um það send íslensku ríkisstjórninni, en hún skal þegar skýra hinum samningsríkjunum frá því og hvaða dag tilkynningin barst henni í hendur.

Uppsögnin gildir aðeins fyrir það land, sem hana hefur tilkynnt, og gildir hún frá 1. janúar að liðnum a. m. k. sex mánuðum frá því er íslenska ríkisstjórnin tók við tilkynningu um uppsögnina.

Samninginn skal varðveita í skjalasafni íslenska utanríkisráðuneytisins, og skal það láta ríkisstjórnnum allra samningsríkjanna í té staðfest afrit af honum.

Þessu til staðfestu hafa umboðsmenn hvers ríkis fyrir sig undirritað samning þenna.

Gert í Reykjavík í einu eintaki á íslensku, dönsku, finnsku, norsku og sænsku, en að því er sænskuna snertir í tveim textum, öðrum fyrir Finnland, en hinum fyrir Svíþjóð, hinn 20. júlí 1953.

Steingrímur Steinþórsson.

Aaslaug Aasland.

G. E. Sträng.

Poul Sörensen.

Vieno Simonen.

Lokabókun.

Í sambandi við undirritun í dag á samningi milli Íslands, Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar um gagnkvæmi varðandi greiðslur vegna skertrar starfshæfni hafa umboðsmenn samningsríkjanna lýst yfir því, sem hér fer á eftir:

Það hefur verið tilætlun samningsríkjanna að veita ríkisborgurum hinna ríkjanna rétt til greiðslna vegna skertrar starfshæfni eftir þeim reglum, sem gilda í dvalarlandinu.

Þegar um er að ræða greiðslur samkvæmt heimild í lögum, hvort sem þær eru fólgnar í örorkulífeyri, gervilimum eða ráðstöfunum varðandi lækningu, þjálfun eða starf, skulu þær vera hinar sömu til þeirra, sem samningurinn tekur til, og ríkisborgara landsins. Að því er tekur til viðbótargreiðslna, sem háðar eru ákvörðunum einstakra sveitarfélaga, skal hvert ríki leitast við að tryggja þeim, sem samningurinn tekur til, einnig slíkar greiðslur.

Að því er tekur til Danmerkur skal það fram tekið, að skilyrði fyrir örorkulífeyri, einnig að því er snertir ríkisborgara hinna samningsríkjanna, er það, að hlutaðeigandi sé meðlimur dönsku örorkutrygginganna, en skyldan til þess að leita upptöku í tryggingarnar, sem lögð er á danska ríkisborgara, tekur ekki til ríkisborgara hinna samningsríkjanna.

Til skýringar á því, hversu viðtækur samningur þessi er, hafa hin einstöku ríki lýst yfir því, að samkvæmt núgildandi löggjöf falli eftirtaldar greiðslur undir samninginn:

Á Íslandi:

1. Greiðslur samkvæmt almannatryggingalögum, nr. 50/1946, og viðaukalögum, nr. 38/1953:
 - a. Örorkulífeyrir samkvæmt 18. og 19. gr. almannatryggingalaganna, sbr. 5. gr. viðaukalaganna.
 - b. Barnalífeyrir samkvæmt 20. og 22. gr. almannatryggingalaganna, sbr. 5. gr. viðaukalaganna.
 - c. Örorkustyrkur samkvæmt 3. bráðabirgðaákvæði almannatryggingalaganna.
 - d. Makabætur samkvæmt 38. gr. almannatryggingalaganna, sbr. 5. gr. viðaukalaganna.
 - e. Ellilífeyrishækkun samkvæmt 17. gr. almannatryggingalaganna.
 - f. Sjúkrasamlagsiðgjöld samkvæmt 6. tölulið 23. gr. viðaukalaganna.
2. Greiðslur samkvæmt lögum nr. 78/1936, 1. gr. 3. mgr. og 6. gr. 4. mgr., sbr. 8. gr. (gervilimir).

Í Danmörku:

1. Örorkulífeyrir ásamt viðaukum samkvæmt almannatryggingalögum.
2. Aðstoð og hjúkrun samkvæmt 62. gr. almannatryggingalaganna.
3. Ráðstafanir samkvæmt 60. gr. almannatryggingalaganna.
4. Aðstoð til langvarandi sjúklinga samkvæmt 247. og 248. gr. framfærslulaganna.

Í Finnlandi:

1. Lífeyrir vegna vanhæfis til vinnu, sem reglur eru um í lögum um veitingu lífeyris frá 31. maí 1937, svo og sjúkrahjálp sú, sem ræðir um í 51 gr. nefndra laga, og yrkisnám og veiting vinnutækja og annarra hjálpartækja.
2. Öryrkjaumönnun samkvæmt lögum um umönnun öryrkja frá 30. desember 1946.
3. Örorkustyrkir samkvæmt lögum um örorkustyrki frá 14. júní 1951.

Í Noregi:

1. Greiðslur samkvæmt lögum frá 19. júní 1936, um öryrkja.
2. Aðstoð til blindra og öryrkja samkvæmt bráðabirgðalögum frá 16. júlí 1936, um aðstoð við blindra og öryrkja.
3. Yrkisnám og kennsla nýs starfs fyrir þá, sem eru vinnufærir að nokkru, í þeim sérstofnunum, sem að öllu eða nokkru leyti eru starfræktar á ríkisins kostnað.

Í Svíþjóð:

1. Örorkulífeyrir og sjúkrastyrkur samkvæmt lögum frá 29. júní 1946, um lífeyrisgreiðslur, ásamt vísitöluuppbót, makabótum, húsnæðisuppbót og blindrauppbót á slíkar greiðslur.
2. Sérstakar barnauppbætur fyrir börn örorkulífeyrisþega og þeirra, sem rétt eiga á sjúkrastyrkjum samkvæmt lögum frá 26. júlí 1947, um sérstakar barnauppbætur til barna ekkna og öryrkja o. fl.
3. Ráðstafanir framkvæmdar eða styrktar af ríkinu til þess að koma í veg fyrir örorku, svo og starfs- og öryrkjaumönnun, sem framkvæmd er eða styrkt af ríkinu, þar með talin umönnun daufdumbra og blindra.

Hafi dvöl — að undanskilinni fjarvist um stundarsakir — staðið í fimm ár eða lengur, ber að skilja fjarvist um stundarsakir samkvæmt 3. gr. samningsins sem fjarvist, er ekki standi lengur en fjóra mánuði. Hafi dvölin — að undanskilinni fjarvist um stundarsakir — staðið skemur en 5 ár, ber að skilja fjarvist um stundarsakir samkvæmt 3. gr. samningsins sem fjarvist, er ekki standi lengur en 1 mánuð. Í báðum tilvikunum má þó líta á fjarvist í lengri tíma sem hún sé um stundarsakir, þegar sérstakar ástæður mæla með því, þannig má taka tillit til þess, hve lengi hlutaðeigandi hefur dvalið í dvalarlandinu samanlagt og ástæðurnar fyrir fjarvistinni.

Þessi lokabókun gengur í gildi samtímis ofan nefndum samningi og skal hafa sömu verkanir og ná til sama tíma og hann.

Þessu til staðfestu hafa umboðsmenn allra samningsríkjanna undirritað lokabókun þessa.

Steingrímur Steinþórsson.
Aaslaug Aasland.
G. E. Sträng.
Poul Sörensen.
Vieno Simonen.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Á fundi félagsmálaráðherra Norðurlandanna fimm, sem haldinn var í Reykjavík dagana 16.—20. júlí 1953, voru undirritaðir þrír milliríkjasamningar um gagnkvæm réttindi borgara þessara ríkja. Samningar þessir eru:

1. Milliríkjasamningur um flutning milli sjúkrasamlaga og um sjúkrahjálpar vegna dvalar um stundarsakir.
2. Milliríkjasamningur um gagnkvæma veitingu mæðrahjálpar.
3. Milliríkjasamningur um gagnkvæmi varðandi greiðslur vegna skertrar starfs-hæfni.

Samningar þessir taka til Norðurlandanna fimm, nema sá fyrst nefndi, sem Finnland á ekki aðild að.

Eins og sjá má á heiti samninganna fjalla þeir um málefni, sem eru innan sviðs almannatryggingalaganna, en í þeim lögum er sérstök heimild til þess að semja um gagnkvæm hlunnindi íslenskra og erlendra þegna og var sams konar heimild í alþýðutryggingalögunum frá 1937.

Tveir hinna umræddu milliríkjasamninga eru algjörlega innan marka almannatryggingalaganna og alþýðutryggingalaganna, og er því ekki þörf sérstakrar laga-setningar í sambandi við þá. Hins vegar gegnir öðru máli um þriðja samninginn, þ. e. milliríkjasamninginn um gagnkvæmi varðandi greiðslur vegna skertrar starfs-hæfni.

Til samræmis við þau hlunnindi, sem sá samningur veitir íslenskum þegnum, er þeir dvelja í hinum Norðurlöndunum, var talið rétt og nauðsynlegt, að hér á landi væri hann látinn taka til hlunninda, sem veitt eru samkv. lögum nr. 78/1936, um ríkisframfærslu sjúkra manna og örkuþla, sbr. lokabókun með samningnum.

Vegna þessa ber nauðsyn til þess að veita umræddum samningi lagagildi, og því er lagafrumvarp þetta borið fram nú.